

More „skin in the game”: despre riscurile și masuri disponibile societăților cu capitaluri proprii negative

CONTEXT

Prin recentul publicat Plan de masuri pentru eficientizarea colectării veniturilor bugetare¹, ANAF își exprima intenția de a adresa, între altele, problema societăților cu capitaluri proprii negative și, astfel, a asigura respectarea prevederilor Legii societăților nr. 31/1990. Promisiunea ANAF de identificare a societăților cu capitaluri negative pe baza situațiilor financiare depuse și de instituire prin lege a unui termen de 12 luni pentru majorarea capitalului social al respectivelor societăți, se conjuga cu argumentele și constatările Bancii Naționale a României din Raportul asupra Stabilității Financiare, ediția iunie 2019, care decelează între vulnerabilitățile structurale de la nivelul sectorului societăților nefinanciare numărul semnificativ de societăți cu capitaluri sub limita reglementată de lege, pe fondul calității precare a capitalurilor proprii și a continuității în înregistrarea unor rezultate financiare negative. În opinia Bancii Naționale, soluțiile unor astfel de vulnerabilități includ *inter alia* modificarea Legii nr. 31/1990 în ceea ce privește societățile având capitaluri sub limita legală, în următoarele sensuri: (i) legitimarea ANAF de o manieră explicită ca fiind persoana interesată care să solicite aplicarea prevederilor legale relative la diminuarea activului net sub limita reglementată, (ii) facilitarea conversiei datoriilor în capitaluri, (iii) interzicerea finanțării prin împrumuturi de la acționari/ asociați, alternativ cu precizarea condițiilor de conversie a acestor tipuri de datorii în capitaluri, (iv) condiționarea distribuirii de dividende de respectarea prevederilor Legii nr. 31/2010, și chiar (v) radierea automată a societăților care înregistrează cifra de afaceri nulă sau Activ net sub limita legală.

În acest context al intențiilor modificatoare, ne propunem în cele ce urmează a analiza prevederile din forma actuală a Legii societăților referitoare la nivelul reglementat de capitaluri proprii și principalele măsuri de reglementare, punctând opțiunile actualmente disponibile societăților pentru a remedia situația activului net.

1. DISPOZIȚII LEGALE REFERITOARE LA ACTIVUL NET

În cadrul Titlului III-Funcționarea societăților, Capitolul IV - Societățile pe acțiuni, Secțiunea a III-a - Despre administrația societății din Legea nr. 31/1990 ("*Legea societăților*" sau "*Legea*"), sunt regasite reglementările privind nivelul activului net al unei societăți pe acțiuni, indiferent de sistemul de administrare. Legiuitorul înțelege a extinde aplicabilitatea cazurilor de dizolvare (dizolvare voluntară anticipată și dizolvare-sanctiune) și asupra societăților cu răspundere limitată, având în vedere prevederile art. 228 alin. (2) raportat la art. 153²⁴ din Lege, și altfel determinând implicit și posibilitatea aplicării corespunzătoare a remediilor asupra capitalului propriu diminuat prin pierderi sub nivelul minim legal.

Potrivit art. 153²⁴ din Lege, Activul Net (sau Capitalurile Proprii, reprezentând diferența dintre totalul activelor unei societăți și totalul datoriilor acesteia) trebuie să fie, în orice moment, menținut peste nivelul minim stabilit de Actul constitutiv sau de Legea societăților. Legea stabilește pragul minim al activului net la nivelul de ½ din valoarea capitalului social subscris, aplicabil ori de câte ori societatea nu stabilește un prag mai mare în actul sau constitutiv. Aceasta obligație a societății de a menține nivelul activului net peste un minim reglementat legal și, prin acesta, de a conserva economic elementele patrimoniale nete ce reprezintă garanția comună a creditorilor societății, este considerată de doctrina ca expresie a principiului sincerității capitalului social². De altfel, situația diminuării activului net sub un anumit prag pune în discuție însăși posibilitatea realizării obiectului societății, iar o stare negativă a capitalului propriu indică o stare de insolabilitate³ (în care valoarea datoriilor depășește valoarea activelor), cu efecte directe asupra garanției comune a creditorilor societății.

Un prim reper temporal în aplicarea prevederilor art. 153²⁴ este reprezentat de momentul aprobării rapoartelor financiare anuale, ocazie cu care organul responsabil pentru îndeplinirea actelor necesare și utile realizării obiectului de activitate al societății (i.e. Consiliul de Administrație sau Directoratul, în funcție de sistemul de administrare a societății) are obligația de a constata eventuala diminuare a capitalurilor proprii și a dimensiunii acestora relativă la capitalul social subscris.

În ipoteza unei scaderi a valorii raportului Activ net / Capital social subscris sub nivelul cerut de lege sau de actul constitutiv, după caz, se nasc următoarele obligații:

- i. obligația Consiliului de Administrație, respectiv a Directoratului, de a convoca de îndată adunarea generală extraordinară (având în vedere atât prevederile alin. (1) al art. 153²⁴, cât și competențele recunoscute de Lege, la art. 113, adunării generale extraordinare);
- ii. obligația Consiliului de Administrație, respectiv a Directoratului, de a informa acționarii cu privire la situația patrimonială a societății. Aceasta obligație de informare este materializată, pe de o parte, prin depunerea la sediul societății, spre consultare de către acționarii interesați, cu cel puțin o săptămână înainte de adunare, a unui raport privind situația patrimonială a societății, însoțit de observațiile cenzorilor, respectiv ale auditorilor interni, și, pe de altă parte, prin îndatorirea de a aduce la cunoștința acționarilor, cu ocazia prezentării raportului, a evenimentelor survenite ulterior depunerii;
- iii. obligația adunării generale extraordinare de a decide prin hotărâre fie asupra lichidării, fie asupra continuării activității; hotărârea adunării este supusă cailor de atac prevăzute de Lege, iar imposibilitatea luării unei hotărâri cu ocazia primelor două convocări crescând riscul unei dizolvări anticipate;
- iv. obligația de remediere a raportului Activ net / Capital social subscris până la sfârșitul anului financiar ulterior celui la care a avut loc încălcarea ("*Perioada de remediere*"), sfârșitul Perioadei de remediere reprezentând cel de-al doilea reper temporal consacrat de art. 153²⁴ din Legea societăților. Titularul acestei obligații, Consiliul de Administrație, respectiv Directoratul, poate aplica oricare dintre remediile menționate la alin. (4) al art. 153²⁴ din Lege, luând în considerare valoarea minimă a capitalului social al unei societăți pe acțiuni (fixată de art. 10 alin. (1) la nivelul de 90.000 lei).

Sanctiunea nerespectarii cerințelor legale privind obligațiile menționate *supra*, la punctele i., iii. și iv., expune societatea la riscul unei cereri de dizolvare, alin. (5) al art. 153²⁴ din Lege conferind legitimare procesuala oricarei persoane care justifica un interes. Or tocmai aceasta prevedere generala și practica des întâlnita a inacțiunii cu privire la aplicarea dizolvării-sanctiune menționata a determinat Banca Centrala sa sugereze necesitatea nominalizării exprese a Agenției Naționale de Administrare Fiscala ca persoana interesata în formularea cererii de dizolvare.

Aceasta dizolvare-sanctiune în temeiul art. 228 alin. (1) lit. a) din Lege își găsește rațiunea în imposibilitatea îndeplinirii obiectului de activitate al societății, în condițiile desfașurării unei activități producătoare de pierderi⁴, completata, în opinia noastră, de necesitatea recunoașterii timpurii a stării economice precare a societății și a salvagardării intereselor creditorilor societari de buna-credință. Cum la nivelul Legii nr. 31/1990 scopul legiuitorului nu este acela de a asigura încetarea existenței societății, și în cazul sesizării instanței cu o cerere de dizolvare a societății, întemeiata pe art. 228 alin. (1) lit. a) din Lege, regasim reglementata posibilitatea acordării de către judecător a unei perioade suplimentare de 6 luni în care societatea sa aplice remediile necesare în vederea conformării cu prevederile legale referitoare la nivelul activului net.

2. OPȚIUNI JURIDICE GENERAL DISPONIBILE PENTRU SOCIETĂȚI

Remediile aplicabile raportului Activ net / Capital social subscris pot fi remedii operaționale, constând în principal în acțiuni de eficientizare și optimizare întreprinse la nivelul activității desfășurate de societate, și remedii non-operaționale reprezentate majoritar de remedii prescrise de Legea societăților și de acțiunile susceptibile de implementare prin intermediul anumitor instituții de drept civil în principal la nivelul activității de finanțare a societății.

În ceea ce privește remediile operaționale, deși susceptibile să creeze efecte pe termen lung adresând mai ales cauzele dezechilibrelor, considerăm limitată eficiența acestora de a adresa într-o perioadă scurtă de timp problemele de la nivelul raportului Activ net / Capital social subscris. În schimb, remediile non-operaționale se referă la soluții punctuale, rapide, care tratează cu predilecție simptomele stării de insolabilitate, incluzând *inter alia* opțiunile deficiente la art. 153²⁴ alin. (4) din Lege și reprezentate de reconstituirea sau reducerea capitalului social, în limitele și modalitățile de realizare prevăzute de Legea societăților și analizate în cele ce urmează, dar și mecanismul remiterii de datorie și cel al preluării de datorie⁵, în privința cărora nu ne propunem o analiză cu această ocazie, dat fiind problematica complexă a implicațiilor fiscale, financiare, dar mai ales a motivației legale (*causa proxima* și *causa remota*) de la nivelul creditorului, respectiv a noului debitor.

Opțiunea reducerii capitalului social. Reducerea capitalului social este soluția propusă de legiuitor în cazul în care acționarii nu decid reconstituirea capitalului social, societatea având la dispoziție modalitățile prevăzute la art. 207 din Legea societăților: (a) reducerea numărului de acțiuni, (b) reducerea valorii nominale a acțiunii sau (c) dobândirea propriilor acțiuni urmata de anularea lor.

Dintre cele trei modalități, considerăm că doar primele două prezintă relevanța pentru remedierea raportului Activ net / Capital social subscris, cu respectarea următoarelor limite legale:

(a) totalul capitalului social va fi în orice moment mai mare de 90.000 de lei (art. 10 din Lege);

(b) valoarea nominală va rămâne cel puțin 0,1 lei/ acțiune (art.93 alin. (1) din Lege);

(c) valoarea minimă a reducerii capitalului social este egală cu cîtea pierderilor neacoperite de rezerve (art.153²⁴ alin. (4) din Legea societăților).

Competența exclusivă de aprobare a reducerii capitalului social, indiferent de metoda aleasă, este atribuită adunării generale extraordinare, conform art. 113 lit. g) din Legea societăților, cîvorumul fiind fie cel stabilit de art. 115 alin. (1) din Lege la nivelul de $\frac{1}{4}$ din totalul

drepturilor de vot pentru prima convocare și de $\frac{1}{5}$ pentru a doua convocare, fie un cîvorum mai mare stabilit prin actul constitutiv. Hotărîrea privind reducerea capitalului social trebuie luată cu votul a cel puțin $\frac{2}{3}$ acționari prezenți la adunare (art. 115 alin. (1) și (2) din Lege), și depusă în termen de 15 zile de la data adunării la Oficiul Registrului Comerțului în vederea publicării în Monitorul Oficial, Partea a IV-a, producând efecte cel mai devreme după expirarea unui termen de 2 luni de la data publicării (art. 208 alin. (1) din Lege). Rațiunea instituirii termenului de 2 luni are subsumate mecanismele legale de protecție a creditorilor titulari ai unor creanțe asupra societății, născute înainte de data publicării hotărîrii de reducere a capitalului social.

Un prim mecanism de protecție privește dreptul creditorilor menționați de a primi garanții (judiciare sau convenționale) pentru creanțele lor care nu au ajuns încă la scadență, consacrand posibilitatea sesizării instanței de judecată de către aceștia, în termen de 30 de zile de la data publicării hotărîrii de reducere a capitalului, pe calea opoziției formulate în temeiul art. 208 coroborat cu art. 62 din Lege. Dreptul creditorilor de a beneficia de garanții este condiționat de efectul negativ al reducerii capitalului social asupra șanselor acestor creditori de a-și materializa creanțele, în caz contrar orice cerere adresată instanței urmînd a fi respinsă ca nefondată (art. 208 alin. (4) și (5) din Legea societăților). Un mecanism secundar de protecție poate fi regăsit în prevederile art. 117 al Legii nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, aplicabil, în opinia noastră, în situația în care reducerea capitalului ar depăși valoarea pierderilor înregistrate și neacoperite de rezerve (astfel cum prevede art. 153²⁴ alin. (4) din Legea societăților), cînd sunt însoțite de restituirea către acționari de cote-părți din aporturi efectuate.

Potrivit doctrinei recente⁶, în lipsa oricărei opoziții formulate de creditori împotriva hotărîrii adunării generale extraordinare, reducerea capitalului social își va produce efectele integral începînd cu data de expirare a termenului de 2 luni. Fața de împrejurarea formulării de către creditori a opoziției față de hotărîrea de reducere a capitalului, efectele acesteia se vor produce de la data la care instanța soluționează cererea cu care a fost învestită.

Opțiunea majorării capitalului social. O altă metoda relevantă pentru abordarea neconformării la prevederile legale a raportului Activ net/ Capital social subscris este reprezentată de creșterea capitalului social menționată la articolul 210 alin. (1) din Lege, ce poate fi implementată ca majorare propriu-zisă sau ca reîntregire a capitalului. Modalitățile prin care creșterea de capital se poate realiza sunt fie majorarea valorii nominale a unei acțiuni, fie majorarea numărului de acțiuni.

Competența exclusivă de a aproba majorarea capitalului social prin contribuții în numerar și/ sau în natură, respectiv reconstituirea capitalului prin emisiunea de noi, este recunoscută adunării generale extraordinare, potrivit art. 113 lit. f) și respectiv lit. g) din Lege. Notăm posibilitatea delegării competenței de aprobare a majorării propriu-zise a capitalului social către Consiliul de Administrație cu respectarea condițiilor prevăzute de art. 114 alin. (1) din Lege.

Caracteristic acestei opțiuni sunt următoarele coordonate legale principale:

- a) interzicerea aportului de creanțe față de terți (art. 215 alin. (2) din Lege);
- b) exigența unei evaluări externe a bunurilor care fac obiectul aportului în natură aferent majorării capitalului social (art. 215 alin. (1) prin raportare la art. 38 și art. 39 din Lege);
- c) forma autentică notarială a contractului, în cazul aportului în natură reprezentat de bunuri imobile;
- d) interzicerea emisiunii acțiunilor pentru o sumă mai mică decît valoarea nominală a acțiunilor (art. 92 alin. (1) din Lege);
- e) obligația de a plăti imediat 30% din valoarea nominală a acțiunilor și 100% din prima de emisiune și de a plăti restul pînă la suma integrală subscrisă în termen de 3 ani de la publicarea deciziei de majorare în Monitorul Oficial (art. 220 alin. (1) și (2) din Lege);

f) 100% din acționari au votat pentru creșterea valorii nominale a unei acțiuni (art.210 alin. (4) din Legea societăților);

g) cerința de a permite acționarilor existenți de a subscrie acțiunile nou emise proporțional cu numărul acțiunilor deja deținute (art.216 alin. (2) din Lege), exercitarea dreptului de preferință urmând fie a se realiza în termenul aprobat prin hotărârea adunării generale extraordinare, fie a face obiectul unei renunțări la drept în conformitate cu art. 217 alin. (1) și (3) din Lege.

Hotărârea adunării generale extraordinare, respectiv a Consiliului de Administrație, privind majorarea capitalului social trebuie publicată în Monitorul Oficial, de la data publicării curgând termenul în care acționarii existenți care au dreptul de preferință în subscrierea acțiunilor nou emise.

Opțiunea conversiei datoriilor în capital. Raportul Activ net/ Capital social subscris poate fi majorat prin intervenții atât asupra număratorului, cât și asupra numitorului, realizate prin conversia datoriilor în capital social (în Eng. „*Debt to Equity Swap*”), aceasta posibilitate fiind recunoscută la nivelul art. 210 alin. (2) din Legea societăților. Conversia datoriilor este întâlnită în doctrină⁷ sub denumirea compensării de creanțe deținute de un creditor asupra societății sau a conversiei creanțelor în acțiuni (parți sociale), indicând o descriere a operațiunii din perspectiva creditorului.

Competența aprobării unei astfel de operațiuni aparține tot adunării generale extraordinare, întrucât ea nu ar reprezenta altceva decât o modalitate particulară de majorare a capitalului social, fără aport de numerar, „prin autofinanțare”⁸.

În ceea ce privește natura juridică a operațiunii, o parte a doctrinei⁹ consideră că această metodă constă în două operațiuni simultane derulate între societatea debitoare și un creditor al său: (i) emisiunea de acțiuni subscrise de creditor, rezultând într-o creanță a societății față de creditorul - acționar subscrit și (ii) o compensație între creanța aferentă subscrierii și creanța creditorului față de societate, în timp ce alta parte a doctrinei se raportează la aceasta fie ca la o operațiune de dare în plată¹⁰, în care creditorul liberează societatea debitoare de obligația plății creanței, primind în schimb o altă prestație sub forma de acțiuni, fie ca la o novăție obiectivă¹¹ caracterizată prin efectul extinctiv al obligației de plată a creanței și, simultan, efectul creator în privința unei noi obligații privind recunoașterea calității de acționar celui creditor al societății față de care s-a manifestat efectul extinctiv.

Într-un registru similar novăției obiective, Înalta Curte de Casație și Justiție circumstanțiază natura conversiei datoriilor în acțiuni, subliniind o dublă transformare¹²: (i) a creanței în acțiuni și (ii) a obligației de plată în obligația de a emite acțiuni cu valoare legată de cuantumul creanței și de a le distribui creditorilor.

În oricare teză ne-am situa, potrivit art. 210 alin. (2) din Lege, creanța creditorului față de societate trebuie lichidă (să aibă o valoare determinată sau determinabilă) și exigibilă, cu precizarea că lipsa exigibilității poate fi suplinită prin renunțarea de către societatea debitoare la beneficiul termenului¹³. Omisiunea de către legiuitor a caracterului cert al creanței a fost completată de către doctrină¹⁴, fiind evidentă necesitatea existenței unei creanțe necontestate, nelitigioase, pentru ca operațiunea de conversie să poată fi realizată în mod valabil.

Având în vedere că operațiunea de conversie a datoriilor în acțiuni implică și o emisiune de noi acțiuni, devine relevantă chestiunea nașterii și exercitării dreptului de preferință. Astfel, în cazul conversiei în raport cu un creditor care nu se confundă cu unul dintre acționarii existenți, prin hotărârea adunării generale extraordinare, alături de aprobarea conversiei înseși, acționarii existenți vor trebui să aprobe și renunțarea totală sau parțială la dreptul lor de preferință, în condițiile unui cvorum de prezență de trei patrimi din capitalul social subscris). În situația în care condiția renunțării la dreptul de preferință nu este îndeplinită, emisiunea de acțiuni se va califica drept majorare de capital, astfel cum a fost analizată *supra*.

În cazul în care conversia urmează să fie realizată față de unul dintre acționarii existenți, care este titular al unui drept de creanță față de

societate, jurisprudența Înaltei Curți¹⁵ conturează ideea inaplicabilității dreptului de preferință.

CONCLUZII

În prevederile actuale ale Legii nr. 31/1990 sunt fixate *inter alia* coordonatele cadrului de desfășurare responsabilă a activității societății, prin distribuirea echilibrată a riscurilor aferente afacerii între acționari și creditori și consacrarea unor mecanisme de protecție a intereselor celor din urmă. Fața de împrejurarea unei deteriorări a structurii capitalurilor proprii, neadresată corespunzător de către conducerea și/sau acționarii societății, orice persoană interesată are posibilitatea de a sesiza tribunalul cu o cerere de dizolvare a societății. *Prima facie* o asemenea posibilitate are caracterul unui sancțiuni față de pasivitatea (dezinteresul și neimplicarea) acționarilor în susținerea societății, atât din punct de vedere financiar (prin aporturile de capital inițiale și suplimentare), cât și din punct de vedere strategic și decizional (prin luarea deciziilor potrivite cu privire la optimizarea activității și a rezultatelor afacerii, inclusiv pe calea unor restructurări financiare și operaționale). *Secunda facie* posibilitatea formulării cererii de dizolvare de către orice persoană care justifică un interes (care în termeni de drept procesual trebuie să fie personal, legitim, determinat, născut și actual) devine în fapt expresia protecției creditorilor față de erodarea semnificativă activului net - garanție generală a creditorilor societății -, prin continuarea unei activități ineficiente, producătoare de pierderi.

În practică, analizarea de către un creditor particular a situațiilor financiare ale partenerului sau de afaceri, precum și urmărirea curgerii termenelor legale privind convocarea forurilor decizionale competente, luarea deciziilor, publicarea și implementarea acestora, este dificil de realizat, explicând astfel incidența extrem de redusă a cererilor de dizolvare întemeiate pe nerespectarea prevederilor legale cu privire la nivelul activului net al societății. Într-un asemenea context, se pot observa preocupările instituțiilor și autorităților publice (BNR, ANAF) de a echilibra și echivala unele asimetrii și riscuri la nivelul societății, de a aduce mai mult „*skin in the game*”¹⁶ din partea acționarilor și a conducerii societății, prin creșterea probabilității de materializare a riscului de dizolvare a societăților cu capitaluri proprii negative.

[1] Disponibil la <https://0.1616.ro/media/2/2621/33243/19043356/1/plan-de-masuri-pentru-colectarea-veniturilor.pdf>

[2] L. Bercea, De ce pot fi convertite în capital numai creanțele exigibile? (Despre relația dintre conversia creanțelor și principiul sincerității capitalului social), în D. Bob, R. Trandafir (ed.), Creditori versus debitori. Perspectiva Hexagonului, Ed. Universul Juridic, București, 2015, pp. 127;

[3] D. Carpenaru Stanciu, G. Piperea, S. David, Comentariu Art. 15324 în Legea societăților. Comentariu pe articole, ediția 5, Editura C. H. Beck, București, 2014 – disponibil la www.lege5.ro;

[4] D. Carpenaru Stanciu, G. Piperea, S. David, Comentariu Art. 15324 în Legea societăților. Comentariu pe articole, ediția 5, Editura C. H. Beck, București, 2014 – disponibil la www.lege5.ro;

[5] Prelucrare de datorie fiind considerată doctrina asemanătoare, până la identitate, cu noțiunea subiectivă prin schimbare de debitor. În acest sens, a se vedea G. Tița-Niculescu, Delimitări necesare referitoare la modulele de transmitere și reformare a obligațiilor în noul Cod Civil. Își mai au rostul anumite instituții juridice în dreptul nostru civil? Revista Universul Juridic nr. 7, iulie 2016, pp. 16;

[6] S. Bodu, Reducerea capitalului social, disponibil pe www.universuljuridic.ro, 25 octombrie 2016, pp. 11.

[7] L. Bercea, De ce pot fi convertite în capital numai creanțele exigibile? (Despre relația dintre conversia creanțelor și principiul sincerității capitalului social), în D. Bob, R. Trandafir (ed.), Creditori versus debitori. Perspectiva Hexagonului, Ed. Universul Juridic, București, 2015, pp. 127;

S. Bodu, Majorarea capitalului social al unei societăți comerciale prin compensarea (conversia) creanțelor, Revista Universul Juridic nr. 12, decembrie 2015, p. 52-70;

[8] L. Bercea, De ce pot fi convertite în capital numai creanțele exigibile? (Despre relația dintre conversia creanțelor și principiul sincerității capitalului social), în D. Bob, R. Trandafir (ed.), Creditori versus debitori. Perspectiva Hexagonului, Ed. Universul Juridic, București, 2015, pp. 128;

[9] S. Bodu, Majorarea capitalului social al unei societăți comerciale prin compensarea (conversia) creanțelor, Revista Universul Juridic nr. 12, decembrie 2015, pp. 52;

[10] Gh. Piperea, Drept comercial. Întreprinderea, Ed. C.H. Beck, București, 2012, pp. 265;

[11] T. Prescure, Unele contribuții privind clarificarea regimului juridic al majorării capitalului social al societăților reglementate de Legea nr. 31/1990 privind societățile, prin utilizarea procedurii (sursei) compensării unor creanțe lichide și exigibile asupra societății, cu acțiuni ale acesteia, Revista Română de Drept al Afacerilor nr. 8/2014, pp.75;

[12] Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă, Decizia nr. 3388/01.11.2011, disponibilă la www.scj.ro;

[13] S. Bodu, Majorarea capitalului social al unei societăți comerciale prin compensarea (conversia) creanțelor, Revista Universul Juridic nr. 12, decembrie 2015, pp. 59;

[14] S. Bodu, Majorarea capitalului social al unei societăți comerciale prin compensarea (conversia) creanțelor, Revista Universul Juridic nr. 12, decembrie 2015, p. 52-70;

L. Bercea, De ce pot fi convertite în capital numai creanțele exigibile? (Despre relația dintre conversia creanțelor și principiul sincerității capitalului social), în D. Bob, R. Trandafir (ed.), Creditori versus debitori. Perspectiva Hexagonului, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 127-136;

[15] ICCJ Secția Comercială, Decizia nr. 509 din data de 02.02.2007, <http://www.scj.ro/1093/Detail-jurisprudenta?customQuery%5B0%5D.Key=id&customQuery%5B0%5D.Value=83339>;

[16] Conceptul de “*skin in the game*” dezvoltat de eseistul matematician N. Nassim Taleb în Skin in the Game: Hidden Asymmetries in Daily Life (Random House, 2018), are în vedere atributul central al echilibrării mizelor, a stimulilor și factorilor de descurajare, al asumării riscurilor de către persoana care primește beneficiile, devenind esențial pentru obținerea eficienței economice și administrarea riscurilor și având subsumată ideea de echitate.